

CITATELJI! Prosimo, pogledajte na številke poleg naslova za dan, ko Vaša naročnina poteče. V teh časih splošnega povišanja cen, potrebujete list Vaše sodelovanja. Skušajte imeti naročnino vnaprej plačano.

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

Registered as Second Class Matter September 25th, 1940 at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3rd, 1879.

No. 153. — Štev. 153. (Telephone: CHelsea 3-1242) NEW YORK, TUESDAY, AUGUST 4, 1942 — TOREK, 4. AVGUSTA, 1942

VOLUME L. — LETNIK L.

VSI ne moremo iti na bojišče se vjokovati proti sovražniku osebne svobode; — VSAK pa lahko pomaga pobiti sovražnika, ako kupuje WAB BONDE in ZNAM-KE redno.

LAHI BOMBARDIRALI DALMATINSKO OBAL...

LAŠKE BOJNE LADJE SO BILE POSLANE PROTI DALMATINSKI OBALI, DA POMAGAJO KOPNI ARMADI ZATRETI UPORNIKE V DALMACIJI IN ČRNI GORI. — V NO TRANJOSTI DEŽELE PA SO OSIŠKI AEROPLANI IN VOJAKI ŽE POŽGALI VEČ STO VASI, TODA UPORA NE MOREJO ZATRETI. — Kot pravi nek zastopnik jugoslovanske vlade v Londonu, so bile v nekaterih okrajih požgane vse vasi. Italjani pa so samo v juniju požgali v Sloveniji 42 vasi.

Osiške oblasti v Jugoslaviji so izdale novo svartlo, ki pravi, da bo domačija vsakega, ki bo le na sumu, da pomaga Mihajlovičevim četnikom, požgana.

Iz glavnega stana generala Mihajloviča pa je njegova tajna radio postaja sporočila, da je njegova armada zavzela Doberlin v Bosni in tovarne in rudnike v okolici. Za posest tega kraja so se bili vroči boji, v katerih je bilo ubitih, ranjenih ali pa vjetih nad 3000 osiških vojakov.

Iz poročil generala Mihajloviča je razvidno, da so osiške armade, odkar se je pričel odpor v Jugoslaviji, izgubile najmanj 25,000 mož.

Poročila, ki so prišla v Bern v Švici, namenjajo, da se Črnogorci umorno upirajo italjanskim zaslednim oblastim. Ker je pokrajina zelo hribovita, motorizirane armade ne morejo mnogo opraviti. Po cestah, po katerih morejo voziti avtomobili, so Črnogorci notrosili ostro kamenje in kose kovin, da se ob njih obrežejo gumijski obroči. Kadar pa Italjani izstopijo iz avtomobilov, da bi popravili škodo, pa pridejo četniki iz svojih skri-vališč in prično na nje streljati.

Neko drugo poročilo, ki je prišlo v Bern, pravi: "Bolnišnice v ozadju dobivajo vsak dan nove ranjene, število črnih križev na pokopališčih pa z vsakim dnem raste."

Poročilo dostavlja, da vsi italjanski protikrapi in maščevalna povračanja nič ne za-

ležejo. The New York Times je sinoči po Nemški transoceanski agenturi prejel poročilo, da se je Mussolini s svojimi generali posvetoval nekje blizu Trsta o položaju v Jugoslaviji.

Neko nemško poročilo pravi, da se "čistilne operacije" na Hrvatskem nadaljujejo in še posebno omenja padec Kozare blizu Sarajeva, kjer je bilo središče upora.

Pri vsem tem pa berlinsko poročilo priznava, da operacije še niso končane, da pa so nekateri četniški oddelki v nevarnosti, da bodo obkoljeni.

JUGOSLOVANI ZASEDLI DALMATINSKO PRISTANIŠČE

Poročilo UP iz Londona, dne 29. julija pravi, da so jugoslovanski rodoljubi zasedli neko dalmatinsko vas in uničili pristaniščne naprave ob dalmatinski obali. Osiške okupacijske oblasti se maščujejo z množstvenimi eksekucijami talcev.

Poročilo je prišlo v London potom radia od generala Mihajloviča.

Pri zasedbi vasi Ugru gora, so čete generala Mihajloviča zasegle velike množine orožja in zapadno od tega mesta so napadle italjansko kolono. 20 častnikov in mož te kolone je bilo ubitih. 21 pa zajetih.

Senator Mead pravi, da je kandidat za vse patrijotične skupine v državi New York

Newyorški senator James M. Mead se je poročevalcem listov izrazil, da se smatra za vojnega kandidata za governersko mesto, ter da ga lahko indorsirajo vse patrijotične skupine, ali strankarsko je pa seveda glavno, da bo v primarnih volitvah izvoljen za kandidata demokratske stranke, če ga bo demokratska konvencija države New York imenovala kot svojega kandidata za governerja.

Mead je dejal, da bo skušal združiti vse politične sile, ki so bile v državi aktivne pri ponovni izvolitvi predsednika v letu 1940, in k temu je dodal, da ima predsednik Roosevelt, kot volilec države New York, poseben interes in pravice da poda svoje mnenje in izrazi svoje stališče glede governerskega kandidata demokratske stranke v državi New York.

Te vprašanje so senatorju stavili časnikarji zato, ker je

predsednikova odobritev Meadove nominacije vzbudila mnenje, da je predsednik posegel v pred-konvenčni boj glede kandidatur.

Senator je tudi dejal, da ne bo dal nobenega odgovora na vprašanje James A. Farleyja, volje demokratske stranke v državi New York, ali ko pa je bil vprašan glede zadeve komunistične podpore pri volitvah, se je izrazil, da je on "kandidat vseh patrijotičnih skupin v tej državi."

Dejal je dalje, da če bi se pripetilo, da bi ga indorsirala komunistična stranka kot svojega kandidata, kar pa niti ne pričakuje, bi napravil takojšno odločitev, ki bi bila vsaka, da bi jo lahko podpisal vsak lojalen in patrijotičen Američan.

Medtem pa je James A. Farley sarkastično odgovoril na senatorjevo izjavo glede morebitne komunistične nominacije z zakrkljico, da na demokratski državni konvenciji ni komunističnih delegatov, ter

da stranka ne mara nobene komunistične podpore, kar bo imel priliko tudi senator Mead sam poznati. Farley je prepričan, da konvencija ne bo nominirala Meada.

Po drugi strani pa se zdi, da bo predsednikova odobritev in direktna priporočitev senatorja Meada imela na volilce velik vpliv, vsaj tako se izražajo vplivni politiki in tako se je izrazil tudi Owen D. Young, katerega so nekateri nasprotniki Meada smatrali za drugega morebitnega kandidata Meadove skupine. Rekel je, da je zaradi vojnega in sledečega po-vojnega stanja važno, kdo je izvoljen za governerja in zato bodo ljudje prejkone sledili predsednikovi javni želji v tem oziru.

Povratak jugoslovanskega kralja v Britanijo

Jugoslovanski kralj Peter II. je s člani vlade in drugim spremstvom dospel v petek iz Zedinjenih držav v London.

AMERIŠKI PISATELJ IN PREDAVATELJ NAPADEN V BUENOS AIRES. — Waldo Frank, znani ameriški pisatelj in predavatelj, ki je pred nekaj dnevi dobil od argentinske vlade poziv, da se odpravi iz dežele, je bil ravno na tem, da zahteva vlade ugodni in odpojuje v republiko Čile, ko so ga napadli v njegovem stanovanju oboroženi nacijski simpatičarji, ki so ga tako pretepli, da so ga morali prepeljati v bolnišnico.

Imena šestih možkih, ki so udrli s silo v stanovanje pisatelja, potem, ko so oskrbnika sunili v stran in mu zagrozili z revolverjem, niso znana in cenzura je potlačila skoro vse natančnejše vesti o tem incidentu.

Kljub temu pa je prišlo skozi poročilo, da je izjavil deputij Ednardo Araujo, da bo predložil zbornice zahtevo, da pojasni, zakaj se ni nudilo amerišskemu pisatelju potrebne protekcije, ko se mu je dalo vedeti, da je nezahvaljen gost v deželi.

Frank je prišel v Argentino pred 11. tedni, na povabilo raznih kulturnih organizacij in univerz, ter se je tekom svojih predavanj kritično izrazil glede zunanje politike argentinske vlade.

Policija pravi, da je dobila nekaj odtisov prstov na pohištvu stanovanja, kjer je bil pisatelj napaden in ker so vsi prebivalci dežele primorani dati odtise prstov, če hočejo do-

Nemci vstavljeni

Rusko vrhovno poveljstvo uradno naznanja, da se rdeča armada trdno drži ob kolenu Dona, 80 milj od Stalingrada in v predelu Salsk-Kučevska. Štirinvajset ur so se bili vroči boji, v katerih je padlo nad 9500 Nemcev in Rusi so ostali na svojem mestu.

Pri Kleckaji, severozapadno od Stalingrada, sta dva ruska oddelka pobila nad 1300 Nemcev in rdeča armada zadaja močne udarce nemškimi tanknim oddelkom in motorizirani infanteriji.

Rusi pa priznavajo, da jugozapadno od Kleckaje v bližini Cimljanskaje Nemci še vedno spravljajo tanke in vojaštvo čez Don, toda isto poročilo dodaja, da je ruska črta še vedno trdna. Na nekem majhnem prostoru so Nemci izgubili 650 častnikov in vojakov ter več ducatov tankov.

Okoli Salska in Kučevke se

bojna črta vedno preminja. Poročilo pravi, da je bilo pri Salsku ubitih 400 Nemcev, 800 pa pri Kučevki. V zadnjih 24 urah je bilo ubitih 9550 Nemcev.

Ruski bombniki so uničili ali poškodovali 50 nemških tankov, 300 motornih vozil z vo-jaki in municijo ter 5 trukov z gasolinom.

V zapadnem Kavkazu se bi-jejo boji 138 milj severno od bogatih petrolejskih polj okoli Maikopa. Vsi ti boji kažejo, da hočejo Nemci priti v posest

Nadaljevanje na 3. str.

Poroča Jugoslav Information Center, New York

Iz Jugoslavije

400 EKSEKUCIJ V ZAGREBU

V Zagrebu, glavnem mestu osiške hrvatske države, je osiške proglašilo obredno stanje, dalo ustreliti 104 Jugoslovane in 300 poslalo v koncentracijsko taborišče, pod stunjo, da pomagajo guerilec, ki so ubili nemške in italijanske vojake v bližini.

Obseg guerilske aktivnosti je razviden iz nekega odloka bolgarske vojske oblasti, ki grozi s eksekucijami v južno-vzhodnem delu Jugoslavije, če se dejanja sabotaže in odpora ne bodo končala.

Bolgari trdijo, da guerilski podvigi ogrožajo "sigurnost države" in svarijo, da bo od-slej vsakdo, ki se takih podvigo-v udeležuje ali jim pomaga, ustreljen. V Beogradu, prejšnji jugoslovanski prestolnici, so Nemci zajeli 6 promi- nentnih intelektualcev kot tal-

ce z grožnjo, da bodo ustrelje-ni, če se podtalna akcija ne u-stavi. Aretirani so bili dr. Dro-bić, prejšnji governer Narodne banke, dr. Djordjević, prejšnji finančni minister, dr. Belić, predsednik Akademije znanosti, dr. Anđić, znani zdravnik, dr. Bordević in dr. Vulić, profesor beograjske univerze.

British Broadcasting Corpo-ration sporoča, da javljajo po Nemcih kontrolirani časopisi "veliko nezadovoljstvo" v Hr-vatski, in da je bila Pavelićeva vlada prisiljena, da ustvari po-sebno četo žandarmerije v pomoč vstašem.

Hrvatsko vojno ministerstvo je odredilo, da se zgrade zračna zavetišča v vseh krajih, ki niso okupirani po guerilcih. Boje se zračnih napadov, pravi B. B. C.

SVARILO ZASUŽNENIH / NARODOV OSIŠČU.

Državni tajnik Cordell Hull je v petek od poslanikov Belgije, Čehoslovaške, Jugoslavije, Grške, Luksenburške, Norveške, Holandske, Poljske in svobodne Francije prejel skupno spomenico s prošnjo, da predsednik Roosevelt še enkrat posvari Nemčijo in druge osiške države zaradi barbarških in nečloveških zločinov, ki se vsak dan dogaja v zasedenih deželah.

V svoji spomenici devet zastopnikov pravi, da se grozodejstva vedno množijo in so ta grozodejstva za vsako državo posebej navedena.

"Devet držav, zaupajoč v duh solidarnosti vseh Združenih narodov," pravi spomenica, "izjavlja, da so te vlade sklenile, da nujno pozovejo predsednika Združenih držav

in ga prosijo, da označi zadnje svarilo Nemčiji in drugim osiškim državam."

"Zadnji dogodki so jasnejše pokazali kot kdaj poprej, da je prišel čas, da se javno posvare oni, ki so odgovorni za barbar-ske in nečloveške zločine, ki se dogajajo vsak dan."

Tokijski teroristi zapeljali deželo v vojno

Japonska je bila potisnjena v vojno zato, ker so ekstremistični militaristi vprizorili aktualno revolto s tem, da so skupno z ultranacionalističnimi in nacijsko navdahnjenimi organizacijami zagrozili z masnim pokoljem vseh članov Konojevega kabineta: Indirektno so tudi izjavili, da bo cesar, ako se bo upiral vojni, konfiniran v Kyotu, kot so bili japonski cesarji pred restoracijo Meijijske dinastije.

S temi grožnjami in z aktualnim dvakratnim napadom na barona Kieriro Hiranuma, katerega so precej nevarno ranili, so militaristi izrinili civilno kontrolo v vladi. Resignacija princa Konoja je prišla kot posledica nasilnega delovanja militarističnih in fašističnih elementov.

Ekstremisti so tako prišli v ospredje in vojna je bila neizogibna. Zdi se celo, da mnogi važni člani kabineta niso niti vedeli za čas vojnega udara na Ameriko, zakaj ko je ameriški poslanik v Tokiju izročil zunanjemu ministru Togi zadnje sporočilo predsednika Roosevelta, da ga izroči cesarju Hirohitsu, je ta bil zelo začuden, ker je poslanik zahteval, da se sporočilo izroči cesarju nemudoma, čeprav je bila pozna nočna ura.

Nihče ni bil obveščen, če je predsednikovo sporočilo sploh bilo izročeno cesarju ali ne, toda zunanji minister Togo, ki prejšnji večer ni umel nujnosti položaja, je naslednje jutro nastopil zelo hladno in točno uradno, ko je amerišskemu poslaniku, Josephu C. Grewu, izročil formalni odgovor Japonske na ameriške predloge za poravnanje medsebojnih zadev.

Militaristična klika je takoj po napovedi vojne Ameriki in Angliji podvzela korake proti pripadnikom teh dežel, tako, da so, še preden je bil izročena formalni ultimatum, policijski oddelki, ki so bili pod poveljstvom premierja Toja, bili na lovu za inozemce ozir. pripadniki zdaj sovražnih držav, katere so trumoma vozili v že ta-

ko natpane zapore.

V teh zaporih so se znašli tudi mnogi japonski intelektualci in liberalci, med katerimi je bil tudi sin princa Konoja in izredno mnogo časnikarskih poročevalcev iz vseh dežel, vključno Japonsko samo. Naciji, ki so živeli veliko prednost v vseh ozirih, seveda niso bili podvrženi nobenim neprilikam, ampak so imeli zdaj proste roke za odprto sodelovanje z militarističnimi ekstremisti, ki so uspešno potisnili na stran vsako opozicijo.

Kako močno so bili vraščeni militaristični fašist, kaže dejstvo, da si policija ni upala zapreti ali soditi duhovnika, ki je napadel in ranil barona Hiranuma, ki je bil najvidnejši nasprotnik zveze Japonske z Nemčijo.

biti legitimacije, je verjetno, da se bo našlo storilce potom prstnih odtisov.

PRVO ZAVETIŠČE PRED ZRAČNIM NAPADOM

Otroci v New Yorku odhajajo v zaklonišče, kjer bodo varni pred bombami, ki bodo mogoče nekega dne padale iz zraka.

GLAS NARODA

VOICE OF THE PEOPLE

Owned and Published by Slovenian Publishing Company, (A Corporation). Frank Bakur, President; J. Lupsha, Sec. - Place of business of the corporation and addresses of above officers: 216 WEST 18th STREET, NEW YORK, N. Y.

49th Year

"Glas Naroda" is issued every day except Saturdays, Sundays and Holidays

Subscription Yearly \$6.-, Advertisement on Agreement

Na celo leto valja list na Ameriko in Kanado \$6.-; na pol leta \$3.-; na šest let \$1.50. - Na New York na celo leto \$7.-; na pol leta \$3.50. Na inozemstvu na celo leto \$7.-; na pol leta \$3.50.

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izvenim sobot, nedelj in praznikov.

"GLAS NARODA," 216 WEST 18th STREET, NEW YORK, N. Y. Telephone: CHelsea 8-1243

NAŠE STALIŠČE IX.

Kakor smo dejali, da smatramo vprašanje združitve vseh Slovencev v novi Jugoslaviji za jugoslovansko vprašanje, tako smo dejali tudi to, da je to vprašanje popolnoma DOZORELO in ga ni treba prepuščati šele kakoli evoluciji.

Zakaj je dozorelo? Vsekako v prvi vrsti zato, ker so za enkrat vse mogoče meje med državami razdrte. Če ne v resnici, pa v mislih bojujočih se strank. Kadar je vojska, se meje ne respektirajo, ampak razdirajo na vse plati. Ko bo vojnega plesa konec, se bodo delale nove meje. Zdaj je čas, da Jugoslavija dvigne glas za svoje povojne meje!

Čudno! Hitler in Mussolini in njuni podrepaniki okoli Jugoslavije so ne samo brezvestno razdrli meje Jugoslavije, ki so jih pred vsem svetom sami malo poprej spoznavno uredili, ampak so celo zbrisali Jugoslavijo z zemljevida. Ta zločin naj bo dovoljen, da bi pa Jugoslavija povzdignila svoj glas pred vsem svetom za svoje bodoče meje, ki ji gredo pred vso človeško in božjo pravico - to naj bi pa ne bilo dovoljeno!!!

Pred človeško pravico! Ali ne izjavljajo združeni narodi, na čelu vseh trije najvažnejši: Amerika, Anglija in Rusija, da se vrši sedanjí boj za pravice vseh narodov, zlasti malih narodov? Dokler je to načelo v veljavi, je tudi čas, da se oglase narodi, ki se jim krivica godi in se jim je godila. Ali je res tako težko sestaviti močno spomenico glede krivice, ki je bila narejena Jugoslaviji že takrat, ko je Italija pograbila svoj delež, Nemčija svojega in Madžarska svojega - po prvi svetovni vojni?

Pravijo, da je Jugoslavija podpisala pogodbe in je s tem ustvarila preudic! Seveda je podpisala, ker je podpisati morala, ker ni mogla v vojsko, ker je bila zapuščenca od vsega sveta - kot je bila zapuščenca dne 6. aprila 1941. Krivica je pa krivica, pa naj bo stokrat podpisana - pod pritiskom napetega samokresla!

Naše stališče je, da to vprašanje ni zgolj zadeva slovenskih ministrov, ampak celokupne jugoslovanske vlade s kraljem na čelu! In še to je naše stališče, da je to vprašanje nedložljivo in ni čakati na njim do konca vojne. Smo pa zoper to, da bi se med nami pojavljala zabavljanja na slovenski del jugoslovanskih uradnih zastopnikov, češ, da je tu krivda za neodločnost JUGOSLOVANSKE vlade. Nam ni neznan trud naših slovenskih mož v vladi in okoli vlade. Mi dobro vemo, da je tem možem istotako pri sreču ta žaljeva kot nam vsem skupaj. Mi vemo in vemo prav dobro, da je krivda tam, kjer je krivda še za marsikaj. Krivda je v tem, da so ostali pri vodstvu "preostanki" stare šole, ki se niso ničesar naučili in niso ničesar pozabili. . . izza časov, ko je po mnenju nekaterih zastavala za vse jugoslovanske potrebe - Pašičeva brada.

Združenim narodom, ki danes bijejo ta gigantski boj zoper vse zlo sveta in pekla, gre za to, da po tej vojni vstane poleg drugih močnih zavezniških držav tudi močna Jugoslavija. Kakor je notranja ureditev te močne Jugoslavije - po naših prejšnjih dokazovanjih - v prvi vrsti zadeva nje same, tako so pa njene državne meje zadeva vsega zavezniškega sveta. Ko se poudarja potreba močne Jugoslavije, je vendar tako krasna prilika, da se pred zavezniškim svetom poudari, kako mora on sam pripomoči do tega, da bo Jugoslavija tudi v resnici močna. Nikdar pa ne bo zares močna, če bo ostala okrnjena kot je bila v svoji prvi dobi. Nikdar ne bo zares močna, če se bo s privoljenjem zavezniških sil lahko mastil z njenimi najlepšimi kosi Lah in Nemeč in Madžar!

Treba je povzdigniti glas in pokazati vsemu svetu, kako nespametno je bilo po zadnji vojni, da se je "vestnost" izvedel prosluli Londonski pakt, ta "vestnost" je pa pomagala brusiti meč za skok v hrbet - pretenkovestnim Zaveznikom! Je pa "naša stališče" v tej stvari, da pred zavezniškim svetom spregovori glede tega močno besedo celokupna jugoslovanska vlada, ne samo kak posamezen minister, ki je sicer lahko močna osebnost, vendar šteje samo toliko kot predstavlja. Eden je pač vedno le eden.

Vlada je tu radi naroda, ne narod radi vlade. Vlada ima poslušati narod in delati njemu v prid. Seveda mi v Ameriki nismo "pod vlado" Jugoslavije in tudi vlada Jugoslavije ni od nas odvisna. Zavedamo se pa, da smo tolačiči naroda doma. Zato bomo o teh zadevah še in še govorili, če treba, kričali! In če vlada pusti, da si mora narod - po svojih tolačičih - sam jemati v roke svojo pravdo - čemu je potem sploh še potrebna kaka vlada?

(Dalje.)

Najbogatejši ljudje na svetu

Posebni odbor na newyorški borzi je pred kratkim izdal seznam, obsegajoč imena 12 najbogatejših ameriških družin, ki imajo v svojih rokah največje šope delnic najvažnejših industrijskih podjetij Zdr. držav. Skupna vsota v ta podjetja vložena denarja znaša 2,545,000,000 dolarjev. Teh 12 milijardarjev nima vložena vsega svojega premoženja samo v teh podjetjih, temveč imajo poleg tega še v svoji lasti velike količine zemlje, mnogo hiš in državnih vrednostnih papirjev.

Na čelu dvanaestic teh bogatašev je Henry Ford z 625 milijoni dolarjev, vloženi v delnice podjetij Ford Motor Co. Henry Ford, ki se je rodil leta 1868 na neki farmi, bi moral pravzaprav postati vrtnar. Ko je bil star 17 let, je pustil očetovo hišo in se je šel učiti za mehanika. Čez nekaj časa se je oddelil, da se bo izučil še za urarja. Ze kot otrok je kazal odlično nadarjenost za rokodelstvo. Ne da bi kdaj videl, kako popravljajo urarji ure, je popravil svojemu očetu žepno uro. Vse kolese je razdril, več ur je sedel pri njem in se ga veselil; neznanstvo mu je ugajalo enakomerno tiktakanje ure. Za prvi denar, ki si ga je sam prislužil, si je kupil srebrno žepno uro, ki jo še danes s ponosom kaže svojim občudovalcem. Ko mu je bilo 27 let, je bil nastavljen kot električar pri električni družbi v Detroitu in je zaslužil 45 dolarjev na mesec. Tridesetleten je delal v neki tovarni za avtomobile na Angleškem. Tej firmi je tudi prodal svoj prvi avtomobil za 200 dolarjev. Potem je sklenil, da se bo osamosvojil. Njegova podjetja so začela v Ameriki kmalu uspevati, postajala so vedno večja in uglednejša po vsem svetu so bila vedno bolj znana in leta 1937 so slavile Fordove tovarne prodajo 25 milijonov avtomobilov.

Drugi bogataš na tem zlatem seznamu je Pierre Dupont de Nemours. Ko se je Amerika odprla Evropi, so prišli njegovi predniki brez premoženja iz Francije v Ameriko. Konec 18. stoletja je namreč prišel njegov praded Pierre Samuel Dupont v Ameriko. Takrat je bila vsa trgovina s smodnikom skoro izključno v angleških rokah. Angleži so na vsem svetu drago prodajali in so vsakemu, ki jim ni bil po volji, vsak čas lahko odrezali nadaljno pošiljanje smodnika. Dupont je študiral kemijo in je dobil dovoljenje za majhen laboratorij, v katerem je začel izdelovati smodnik. Iz tega majhnega laboratorija so tekoma časa nastale največje smodnišnice in kmalu nato tudi največje orožarne na svetu. Potomec tega podjetnega Francoza, sedanjí Pierre Dupont ima naloženih v teh orožarnah ter v tovarnah za kaučuk 537 milijonov dolarjev. V nasprotju s Fordom izhaja Dupont iz bogate družine. Pred tremi leti se je poročil tretji sin presidenta Roosevelta z Ethel, lepo, mlado hčerko Duponta, kar je vzbudilo v javnosti veliko zanimanje, kajti Pierre Dupont je bil do takrat velik predsednikov nasprotnik.

Družina Rockefellerjeva je tretje ime v zlatem seznamu. Rockefellerji imajo vloženo 3988 milijonov dolarjev v delnicah Standard Oil Co. John D. Rockefeller, ki je pred leti umrl, je bil dolgo časa najbogatejši človek na svetu. Svojo kariero je začel kot majhen namešteneec. Ko so začeli v Ameriki vrtati petrolejske vrelce, je prišel prvi na misel, organizirati prevoz dragocene tekočine in je na ta način dolga leta nadziral veliko ameriške petrolejske vrelce in rafinerije. Rockefeller je prav za prav tudi prvi prišel na misel ustanoviti trust. Slovel je kot velik človekoljub. Sam je živel preprosto in skromno. Ko so ga nekoč vprašali, ali se ne počuti srečnega sredi svojega bogastva, je odločno odkimal in rekel: "Več kot do siteda se najestí tudi jaz ne morem."

Četrta mož na tem seznamu je Mellon, ki je obogatel kot politik in finančnik. Ustanovitelj te rodbine je bil tajnik blagajne Združenih držav. Bil je lastnik velike galerije slik in posrečilo se mu je prinesiti v Ameriko dela mnogih velikih in starih umetnikov. Nobene večje prodaje umetnin ni bilo pri prodajalnici Christie v Londonu, ali pri Lepkeju v Berlinu, kjer se ne bi javil kot ku-

DRŽAVLJANSKI PRIROČNIK

Izšla je nova knjižica ki daje poljudna navodila, kako postati ameriški državljan.

Poleg vprašanj, ki jih navadno sodniki starijo pri izpitu za državljanstvo, vsebuje knjižica še v II. delu nekaj važnih letnic iz zgodovine Zedinjenih držav, v III. delu pod naslovom Razno, pa Proglas neodvisnosti, Ustava Zedinjenih držav, Lincolnov govor v Gettysburgu. Predsedniki Zedinjenih držav in Pošiljne države.

Cena knjižice je samo 50 centov. In se dobi pri: SLOVENIC PUBLISHING CO. 216 West 18th St., New York

pec on sam ali njegovi zastopniki. Njegovi dediči imajo 391 milijonov dolarjev, ki so jih vložili povečini v ameriško petrolejsko industrijo ter v industrijo aluminija.

McCormick, kralj poljedelskih strojev je naslednji na tem seznamu. Svojih 111 milijonov dolarjev je varno naložil v Harvester Co.

Hartford, čajni kralj, ima 108 milijonov dolarjev naloženih v dveh velikih družbah Atlantic in Pacific Tea Co. Harkness, solastnik Rockefellerjeve Standard Oil Co., je v to družbo vložil svojih 105 milijonov dolarjev.

Pod 100 milijonov dolarjev, imajo sledeči: Mr. Duke v tovarnah za aluminij, Mr. Pew, v petrolejski industriji, Pitcairn v stekleni industriji, Clark, v industriji šivalnih strojev, družina Reynoldov pa v tobačnih tovarnah.

To so največji ameriški petičniki, od katerih ima vsak pod palcem milijone dolarjev. Seveda imajo tekmece v starem svetu, kakor v Robertu Hottungu, velikem kitajskem nabobu, ki se lahko ponaša z več milijoni, kakor tudi v skoro v svetu in je živel od obresti, ki so se mu vsako leto kopičile v več sto milijonov. To bi bili najbogatejši možje na svetu. Povsem drugo je vprašanje, če so ti ljudje tudi najbogatiji.

NAGEL NAPREDEK SLOVENCA V ARMADI.

Lansko leto v maju je bil poklican v vojaško službo Mr. Emil Rode, sin poznanelega našega rojaka Mr. Petra Rode iz Gardiner, N. Y. V tem času je dovršil oficirsko šolo, je napravil odlični izpit in je sedaj lieutenant.

Emil je bil že več let učitelj v New Paltz, blizu doma svojih staršev, ki je njih sin edinec. Pri vsem tem, da je bil učitelj, je doma na farmi ob prostem času vedno pomagal in pridno delal in se ni bal ali pa celo sramoval da bi si umazal roke. Emil je sin, ki dela veselje in čast svojim staršem. Sedaj je prišel domov za dva tedna na dopust, nato pa bo šel v Kalifornijo, kar si je sam izbral, kajti na razpolago so mu bili dani razni kraji v vzhodnih državah, toda videti hoče nove kraje in si je zato izbral Kalifornijo.

Prepričani smo, da bo Emil še dalje tako napredoval ter mu pri tem želimo vso srečo.

JESEK KOPRIVŠEK in njegov očester na plačih Terezinka Polka Na planinci - valček št. M 575 In DUQUESNE UNIVERSITY TAMBURICA - št. M 571 Za toz. ocenite in cone plač. obrnite na: JOHN MARSICH Inc. 469 West 42nd Street, New York

RAZGLEDNİK

Piše Anna P. Krasna

Slovenska ura ustanovljena

V soboto 1. avgusta popoldne smo pričeli z rednim poukom v slovenskimi in sicer v Slovenskem narodnem domu v Brooklynu. Slovenski dom je zelo prijazen in prikopen prostor za te vrste stvari in kar je zdaj v vročini zelo veliko vredno je dejstvo, da je v prostori lepo hladno, medtem, ko je zunaj vročina. Tako vlada boljše razpoloženje in volja do učenja.

Naša učiteljica, ga. Furlanova in njen sin Aljoša, sta prinesla s seboj vse pripravljeno za poučevanje. Tako smo imeli posamezne izvode nalaše pripravljenih abecednih listov, ki vsebujejo slovenske črke, katerim sledijo primerne slovenske besede, potom katerih se otrokom lahko poljubno razlagajo pomen in raba, pa pravilno naglasenje in izgovarjava naših črk in besed. Malo po malem, bodo otroci na ta način dobili jedro jezika, potem pridemo pa na težje stvari, za katere se bomo seveda kar spotoma pripravljali.

Pri prvem pouku sem opazila, da so prišli naši otroci k slovenski uri z resnim namenom. To veliko pomeni, več kakor bi morda pomenilo veliko začetno število vpisanih, ki bi se potem polagoma zničilo v nič. To pot smo imeli več kot ducat učencev in učenc, nekateri že vpisani pa se niso mogli vdeležiti, ker so zunaj na deželi na počitnicah.

Jaz sem imela okrog sebe najmlajše in pokazali so pri prvi vaji, da imajo bistro glavo. Takoj smo pisali, sestavljali kratke stavke in izgovarjali ter naglaševali naše besede, katere smo istočasno takoj predstavljali v angleščino, da je bil pomen slednje besede docela razumljiv in jasen. Pri imenih slovenskih ozir. jugoslovanskih mest, krajev ali trgov, smo takoj naglasili, da se to in to mesto, gora, reka ali kar že nahaja tu in tu v Sloveniji, Jugoslaviji ali v naših zaslužjenih predelih.

Tako, vidite, bomo otro-

kom polagoma dali temeljnega znanja o našem jeziku, naši domovini in naših stvareh sploh. To znanje bo otrokom korist, obogatilo in razširilo bo njih obzorje ter jim zaenotilo upravičenega ponosa na njihov slovenski izvor. Človek mora imeti to zavest v sebi, če hoče, da se pred drugim velikim svetom ne počuti manjvreden. Kdor ne ve odkod pravzaprav izhaja in kaj ima za seboj v pogledu narodne dedščine, ni nikdar prav gotov svojega stališča med ljudmi drugih narodov, ki se tako radi ponašajo z velikimi stvarmi, ki se njih narod ali narodom pripisujejo. Sploh bomo o koristnosti in potrebi učenja slovenskega jezika od časa do časa kaj porazmotrivali, da ne bo nihče imel napačnega vtisa o tej sedaj započeti stvari.

Ne bilo bi prav, če ne bi povedala, da imajo naši šolarji že svojo blagajno - zadnjič sem menda zapisala, da jo bodo kmalu imeli - in prvi dar v to blagajno je prišel, ne iz New Yorka, ampak iz Connecticuta, odkoder mi je primorska rojakinja Mrs. Premru pisala, da se z idejo slovenske ure tako zelo strinja, da pošilja otrokom par dolarjev za "treat", mi pa smo zatem dobili še par darov od A. K. in od Mrs. Pešal, in blagajna je bila ustanovljena.

Kjer pa je blagajna, tam morajo pa že biti tudi odborniki in tako imamo tudi že svoj odbor, katerega tvorijo učenci in učenke same. Lepo. Edino kar je zdaj treba, je še več zanimanja od strani naše javnosti v New Yorku, pa bo slo. Tako lepe prilike, kot jo imamo naš zdi, ko imamo v svoji sredi množico slovensko ženo in učiteljico iz domovine, ne smemo pustiti mimo; posebno ne, ko pa je ga. Furlan tako pripravljena pomagati in sodelovati, da je niti vprašati ni bilo treba, naj pride zraven. - Slovenski starši, od vas je odvisno, če bo ali ne bo ta započeta slovenska ura rodila prave uspehe.

Nacijski admiral pravi, da so Američani trdoživi

Poročilo iz Stockholma podaja izjavo nemškega admirala Karla Doenitza, poveljnika flote nemških podmornic, katera je bila dana poročevalcu lista Svenska Dagbladet in v kateri je rečeno, da operiranje s podmornicami v ameriških vodah ni lahka stvar.

Admiral je dejal, da so Američani uspeli v takojšnji gradnji obrambe proti podmornicam. Ta obramba in bojevitost

in srčnost ameriških mornarjev vzbujajo respekt ter povzročajo nemškim podmornicam velike težave.

IŠČEM DEKLE

v starosti več kot 20 let za splošna hišna dela. Dober dom; plača po dogovoru. - Agnes Bukovec, 9702 North Blvd., Cleveland, Ohio. 8-4, 6, 10

ADVERTISE in "GLAS NARODA"

KUHARSKA KNJIGA: Recipes of All Nations

(V angleškem jeziku) RECEPTI VSEH NARODOV

Stane samo \$ 2.00

Knjiga je trdo vezana in ima 821 strani

Recepti so napisani v angleškem jeziku; ponekod pa so tudi v jeziku naroda, ki mu je kaka jed posebno v navadi. Ta knjiga je nekaj posebnega za one, ki se zanimajo za kuhanje in se hočejo v njem čimbolj izveštati in izpopolniti.

Knjigarni SLOVENIC PUBLISHING CO. 216 West 18th Street New York, N. Y.

Kratka Dnevna Zgodba

MARILJA KMETOVA:

ZAMAH

Posamič in v majhnih skupinah hodijo ljudje po peronu in bližnji, mrki in sklonjeni. Blede do jutro jim je stopilo na obraze, da so medli in prepadeni. Oči so zaspane, poteze utrujene in se noge ne vedo, kam bi nosile, zaboli ga, da ni njegove zanj, in kako bi. V ozračju je slaba, zasta megla, ki se spaja s sajastim, motnim dimom v črnika-sto tenčico. Lokomotive sopihajo, puhajo, prskajo in gromeče vlečejo težke vozove. Potem brizg, šum, ropot — in spet sopihanje.

Mati prikaže sina, ki se danes vrne. Vsa blede in prepadena je, nemir je v njenih očeh in kretnjah. Nestrpna se ozira proti smeri, odkoder bo prišel vlak in pogleduje na uro in izprašuje po zamudah. Pa nenadoma, ko misli najmanj na to, pritopeče vlak in se ustavi s silnim šumenjem in vsrčanjem. Mati pogleda pozorneje, opazuje prišlece: tam! In že pristopi, iztegne roko in vzklikne:

“Tone!”

“Mati!”

In objameta se in poljubita, a Tonetu se zastro oči. Ozre se in vpraša:

“Kje je Milena?”

“Truden si kaj? Daj, daj meni vse to — oddam postrežku — no, daj! Oh, ti revež, revež moj, kako te je vzelo!” hiti mati in pokliče postrežka.

“Pa Milena, mati, kje je?”

“Milena?” Mati se prisiljenasmehne in hitro izgovarja besede:

“Milena, Tone? Ah, veš, pozdravlja te, pa...”

“Pa?”

“No, — je naročila, da je nekami slabotna, ni mogla tako zgodaj na kolodvor, in — in se oprošča, in — seveda te pozdravlja — in, če danes še ne bi prišel kmalej — jutri bo pa — no, in sploh, Tone, ne skrbi zaradi tega, saj veš, ženske smo bolj slabotne, nikar nič za to — saj bo še vse dobro. — Pa kaj govoriš, tako vesela sem...”

le, dve leti se nisva videla. — Brž, brž pojdiva, da bova skoro doma!”

Un besede se zaletavajo druga ob drugo in prehitevajo druga drugo. Tonetu je čudno in se noga ne vedo, kam bi nosile, zaboli ga, da ni njegove zanj, in kako bi. V ozračju je slaba, zasta megla, ki se spaja s sajastim, motnim dimom v črnika-sto tenčico. Lokomotive sopihajo, puhajo, prskajo in gromeče vlečejo težke vozove. Potem brizg, šum, ropot — in spet sopihanje.

Mati prikaže sina, ki se danes vrne. Vsa blede in prepadena je, nemir je v njenih očeh in kretnjah. Nestrpna se ozira proti smeri, odkoder bo prišel vlak in pogleduje na uro in izprašuje po zamudah. Pa nenadoma, ko misli najmanj na to, pritopeče vlak in se ustavi s silnim šumenjem in vsrčanjem. Mati pogleda pozorneje, opazuje prišlece: tam! In že pristopi, iztegne roko in vzklikne:

“Tone!”

“Mati!”

In objameta se in poljubita, a Tonetu se zastro oči. Ozre se in vpraša:

“Kje je Milena?”

“Truden si kaj? Daj, daj meni vse to — oddam postrežku — no, daj! Oh, ti revež, revež moj, kako te je vzelo!” hiti mati in pokliče postrežka.

“Pa Milena, mati, kje je?”

“Milena?” Mati se prisiljenasmehne in hitro izgovarja besede:

“Milena, Tone? Ah, veš, pozdravlja te, pa...”

“Pa?”

“No, — je naročila, da je nekami slabotna, ni mogla tako zgodaj na kolodvor, in — in se oprošča, in — seveda te pozdravlja — in, če danes še ne bi prišel kmalej — jutri bo pa — no, in sploh, Tone, ne skrbi zaradi tega, saj veš, ženske smo bolj slabotne, nikar nič za to — saj bo še vse dobro. — Pa kaj govoriš, tako vesela sem...”

VAŽNO ZA NAROČNIKE

Poleg naslova je razvidno do kdaj imate plačano naročnino. Prva številka pomeni mesec, druga dan in tretja pa leto. Da nam prihranite nepotrebne dela in stroškov, Ves prosimo, da skuhate naročnino po pravočasno poravnati. Pošljite naročnino naravnost nam ali jo plačajte nastopno zastopniku v vašem kraju ali pa katerikoli izmed zastopnikov, kolikor imate so tiskane s ščelnimi črkami, ter so upravljeni običajni tisti druge naslovi, kjer je kaj naših rokavov naslovljenih. Zastopnik bo vam izročil potrdilo za plačano naročnino.

- CALIFORNIA:**
San Francisco, Jacob Lantier
- COLORADO:**
Pueblo, Peter Cullig
Windsorburg, M. J. Harab
- INDIANA:**
Indianapolis, Frank Zupančič
- ILLINOIS:**
Chicago, J. Berčič
Chicago, J. Fabian (Chicago, Ochsers in Illinois)
Joliet, Jennie Bambich
La Salle, J. Spelich
Mascoutah, Martin Dolenc
North Chicago in Waukegan, Mark Warlek
- MARYLAND:**
Kittimiller, Fr. Vodevina
- MICHIGAN:**
Detroit, L. Piskar
- MINNESOTA:**
Chisholm, J. Lukanich
Eliz, Jos. J. Pusch
Beech, Louis Gombi
Gilbert, Louis Vesel
Bibbing, John Povis
- MONTANA:**
Bozup, M. M. Pantas
Washon, E. Chumpe
- NEBRASKA:**
Omaha, F. Brodovica
- NEW YORK:**
Brooklyn, Anthony Svet
Gowanda, Karl Strulaha
Little Falls, Frank Matja
Worcester, Peter Roda
- OHIO:**
Bachston, Frank Traba
- Cleveland, Anton Bobek, Ches. Karinger, Jacob Resnik, John Stagnin, Girard, Anton Nagoda**
- Lorain, Louis Balant, John Kumic, Youngstown, Anton Kibbel**
- OREGON:**
Oregon City, J. Kobzar
- PENNSYLVANIA:**
Bessemer, John Jevnikar
Conemaugh, J. Brovarna
Covedale in okolica, Jos. Peternel
Export, Louis Suptič
Farrell, Jerry Okun
Forest City, Mark Kamen
Fr. Blodnikar
Greensburg, Frank Novak
Romer City, Fr. Erenchak
- Imperial, Venice Palciuh**
- Johnstown, John Palciuh**
- Kraym, Ant. Tauček**
- Lanserie, Frank Balloch**
- Midway, Jous Zest**
- Pittsburgh in okolica, Philip Praga**
- Stellton, A. Hren**
- Turrite Creek, Fr. Svitavec**
- West Newton, Jos. Jovan**
- WISCONSIN:**
Milwaukee, West Alisa, Fr. Štok
- Sheboygan, Joseph Hakel**
- WYOMING:**
Rock Springs, Eusta Tauscher
- Diamondville, Joe Bolton**

Vsak zastopnik tudi potrdilo za svojo, katere je priložil. Zastopnik tudi potrdilo za svojo, katere je priložil. Zastopnik tudi potrdilo za svojo, katere je priložil.

NACIJSKA PARADA V PARIZU

Hitler je pripravil 29. julija v Parizu pravi paradni cirkus, ki je bil eden od največjih izza prvih detinskih dni nacijskega glavnja. Na to parado je hotel Hitler napraviti na pariško in francosko prebivalstvo: sploh včas moči nemške armade in posebno še nacijskih SS čet, ki so tvorile večino parade.

Medtem, ko so vojaki korakali v krogu gor in dol po Parizu, je radijo po zvočnikih naznanjal, da so te čete prišle iz ruske fronte in da so zdaj na potu na Zapadno fronto z drugimi nepreglednimi, nemškimi četami vred. Posebno je bilo poudarjeno dejstvo, da se med korakajočimi četami nahajajo oddelki elitne gare, ki nosijo nova odlikovanja za junaštvo na ruski fronti.

Pariski listi pa so prinašali razgovore z nemškimi častniki, ki so s ponosom poudarjali, da so njih elitni oddelki odnesli največ odlikovanj junaštva z ruske fronte. Povedali niso kakšne vrste junaštvo so oni vršili, da so jih častniki sami postavljali nad vse ostalo nemško armado, ki je na ruski fronti.

Iz poučenih krogov v Londonu je prišlo mnenje, da je bila ta nacijski vojaški cirkus prirejen zato, da bi se z njim ostrašilo francosko ljudstvo in posebno še zavezniki, ki mislijo na odprtje druge fronte.

Neki sarkastično razpoložen častnik zveznih armad je dejal, da bi bili morali zavezniki vdreti v Francijo na 29. julija, ker je imel Hitler ta dan vse svoje soldate v pariški paradi.

vse to? Nekaj mi skrivate! Mati! Če je Milena — Ah, ne — nezvesta mi ni postala — v pisnihi ni lagala. Pa zakaj me ne pustite k njej? Kaj vam je? Trepete se, spet solze, mati.”

Mati se sesede na stol, in govori v presledkih:

“Se nočaj, je še nočaj potrpi. Rekla je, da ne hodi danes — no, pa če bi šel — pa radi mene nikari. Vsaj danes bodi le z menoj, Tone!”

“Pa pridem koj, vrnem se in privedem Mileno! Mati, ne jokajte, lep večer bomo imeli vsi trije!”

“Tone!”

“Čez pol ure se vrnem.”

Mati plane za njim in vzklikne:

“Tone, za božjo voljo, počakaj, slušaj!”

La Tona se ji iztrga iz rok in odhiti.

“Mati pade na zofa...”

“In kakor v ognju ji je glava, bilo drgeče. Pa nenadoma se šurno odpro vrata in Tone zavpije s hripavim glasom:

“Mati — je res?” In prime jo za rame in jo stree.

“Tone — usnili sel Nisem ti povedala, ker sem se bala, da zbolíš, da umrješ, da se ne vrneš nikdar več...”

“Bil sem tam; dekla je skoraj omedlela, ko sem jo vprašal po Mileni. In je povedala, če še ne vem, da — da je Milena — mati je res?”

“Mati se ga oklene z vso močjo, a Tone jo odrine in reče:

“Govorite, mati, ali je res Milena?”

“... umrla, res.”

Kakor dih se materi izvija besedi — Tone je ves blede in se stresa hip za hipom.

“Silna groze mu polni glavo; nenadoma začuti, da je sam, čisto sam na vsej zemlji; da stoji sredi votle krogle.”

NEMCI VSTAVLJENI

(Nadaljevanje s 1. str.)

postišče pri Cimljanskaj ter s tem obkoliti Stalingrad na Volgi.

Na teh krajih se bore s svojo prirojeno spretnostjo donski kozaki, ki so samo v eni noči pobili 1500 Nemcev.

Časnikarski poročevalci, ki se nahajajo na fronti, poročajo, da Nemci neprenehoma pošiljajo v boj rezerve in da more njihove napade zdržati le nadčloveška sila rdeče armade.

Odkar je padel Bostov, so Nemci napredovali že 100 milj proti jugovzhodu in sedaj so Rusi pripravljeni na odločen odpor ob široki reki Kuban, ki prihaja iz visokih gora Kavkaza. Ob Kubanu se bodo najbrže pričeli hudi boji za posest Kavkaza.

OB NOVEM KOLEDARJU.

Nastavljanje koledarjev se dandanes ni tako preprosta stvar, kakor bi si kdo mislil. Treba je največje natančnosti in zato ni odveč, če govorijo o koledarski znanosti in kalendarografiji. Vsak koledar vsebuje vsakovrstne nenavadnosti, ki jih človek na prvi pogled ne opazi.

Marsikdo na primer ne ve, da sta p rvi in zadnji dan v letu, če ne izvajamo prestopnega leta — tedenska dneva istega imena. Dne 30. decembra poteče namreč 364 dni ali točno 52 tednov, zato mora biti 31. december isti tedenski dan, kakor 1. januar. Tudi 1. februar in 1. november so v navadnih letih isti dnevi tedna. V prestopnih letih za februar in marec to ne velja.

V navadnih letih so med 1. februarjem in 1. marecem 4 polni tedni in en dan, med 1. marecem in 1. novembrom pa le 37 tednov in en dan. Razen v prestopnih letih sta isti teden-

ski dan 1. november in 1. oktober. Isto velja za 1. april in 1. julij, za 1. september in 1. december. Presledki med temi meseci so vedno polni tedni in en dan, 1. maj, 1. julij in 1. avgust pa imajo vedno različne tedenske dneve.

Težje in samo s pomočjo stoletnega koledarja je mogoče ugotoviti, da se nobeno stoletje ne more p rčeti s sredo, petkom ali nedeljo. Vsakih 28 let se pričenjajo leta z istim tedenskim dnevom. To bi se dogajalo že po vsakih sedmih letih, če bi ne bilo vmes prestopnih let. Tako pa more poteci štirikrat po sedem let, preden se isti tedenski dnevi primerijo na iste datume. A tudi tu imamo vsakih sto let izjemo, ki se ponavlja vsakih 400 let. Koledarska reforma papeža Gregorja predpisuje namreč da morejo biti končna leta stoletij tako zvana sekularna leta samo tedaj prestopna leta, če se dajo deliti z 400.

Ker l. 1900 ni bilo prestopnega leta, se je zato ob začetku našega stoletja ponovitev istih tedenskih dni na iste datume prelozila za 32 let.

Ker bo leto 2000 prestopno leto se ta stvar v 21 stoletju ne bo mogla zgoditi. Koledar l. 1941 bo uporaben spet leta 1969, če ga boste hoteli ohraniti. To se pa vse eno ne bo izplačalo, kajti premični prazniki, ki se ravna po prvem pomladnem ščipu, se seveda ne dajo uvrstiti v to periodo 28 let.

ZA GOSPODINJE.

Z oljnato barvo prepleskane predmete očistite tako, da olupite nekaj debelih krompirjev, jih operete in surove nastrgate. Na to nalijete sveže vode, premešate, krpicco pomakate v to kase in obrišete vse take predmete. Nato umijete čisto vodo in obrišete do suhega.

Tudi oljate slike očistite s krompirjevo vodo in gobico.

Note

- PIANO - HARMONIKO ali KLAVIR
- BREEZES OF SPRING
- TIME OF BLOSSOM (Cvetni čas)
- SLOVENSKI FANTJE
- VSE BOM PRODALA
- SLOVENIAN DANCE
- VANDA POLKA
- VO JIZERU
- K O L O
- OHIO VALLEY
- SYLVIA POLKA
- TAM NA VRTNI GREDI
- MARIBOR WALTZ
- SPAVAJ MILKA MOJA
- ORPHAN WALTZ
- DEKLE NA VRTU
- OJ, MARIČKA, PEGLAJ
- ŽIDANA MARELA (polka)
- VESELI BRATCI (maršurka)
- BARČICA
- MLADI KAPETANE
- GREMO NA STAJSERSKO
- STAJERIS
- HAPPY POLKA
- ČE NA TUJEM

35 centov komad 3 za \$1.

MOJA DEKLE JE ŠE MLADA Po 25c komad:

Naročite pri

KNJIGARNI SLOVENIC PUBLISHING CO. 216 West 18th St., New York

Barva ne bo nič trpela in vsa umazanina bo zginila. (Umazane rogoznice so spet kanele čiste. V topli vodi raztaješ pest soli, pomočš vnanjo krtačo in skrtlačiš rogoznico.

INVESTIRAJTE V AMERIKO KUPUJTE UNITED STATES WAR SAVINGS BONDS IN STAMPS

PONUDBA ZA POLOVIČNO CENO

Zadnja popolnoma nova izdaja slovite prve petčtetniške vrtnarske "biblije" —

The Garden Encyclopedia

PREJ \$4.—

Sedaj samo \$1.98

V ANGLEŠČINI V LIČNI IN TREŽNI PLATNENI VEZAVI SKORO 1400 STRANI — 750 SLIK Popolni voditelj za vaš vojni vrt.

Popolna vsaka beseda, vsaka stran, vsaka slika — mnogo NOVE snovi novih ilustracij! Nikdar prej in nahiže nikdar pozicije — za tako nizko ceno!

EDINA VRTNARSKA ENCIKLOPEDIJA ZA DOMAČO POTREBA! Niš visokih besed — vse je jasno, razločno, vprazno.

Tokaj je v eni sami knjigi VSE, KAR VAM JE TREBA VEDETI O TEM — KAR ŽELITE PRIDELATI! 10,000 slik vam podrobno pojasni vse o vrtnarstvu, o saditvi in sejanju, o proučenju in odarbi vrta. Najnovjša gja je VRTNARSTVO BREZ ZEMLJE; nova metoda za mlitvanje škodljivcev, gojenje divjih rastlin, nove sestavine cvetlic! —

1/2 Price Offer!

The Latest Brand-New Edition of the Famous Original Amateur Gardeners' "Bible"

THE GARDEN ENCYCLOPEDIA

Formerly \$4.00 Now only \$1.98

EVERY word, page, picture complete with much NEW material NEW Illustrations Never before perhaps never again — at this low price! The only Garden Encyclopedia prepared expressly for the amateur's needs! No heavy technical talk — everything is clear, explicit, usable. Answer any garden question quickly. Nearly 1400 pages, 750 pictures.

Over 500,000 Copies Sold at Higher Prices!

Here is a single book in EVERYTHING YOU NEED TO KNOW ABOUT ANYTHING YOU WANT TO GROW! 10,000 articles furnish every detail of information about planning, planting, fertilizing and caring for your garden. New features include Soil and Gardening, new methods of destroying pests, Wild Flower Gardening, New Flower Arrangements! Alphabetical arrangement of subjects enables you to find what you want quickly. Prepared for all U. S. climates, with seasons and methods by American experts. Edited by E. D. Seymour, B.S.A. Praised by gardening authorities. The Philadelphia Inquirer's garden editor called this "the Garden Book complete, all that most gardeners will ever need or want for what they have or dream of." Order this amazing bargain now.

Name _____ Address _____

Also send me _____ copies of the NEW GARDEN ENCYCLOPEDIA, by E. L. D. Seymour, B.S.A., at \$1.98 each. Enclose payment Send C.O.D.

Odgovori na vsako vprašanje o vrtu

To knjigo je uredil E. L. D. SEYMOUR, B. S. A. poznana oseba v vrtnarstvu, ki ga cenijo vrtnarski izvedenci.

POŠLJITE ZA KNJIGO ŠE DANES, KER JE ZALOGA OMEJENA! — NAROČITE LAHKO PRI:

Knjigarni Slovenic Publishing Co. 216 West 18th Street New York, N. Y.

VESTE KOMU POMAGATE... AKO PRISPEVATE ZA U. S. O.

TRIJE RODOVI

Dogodki iz nekdanjih dni. — Spisal: ENGELBERT GANGL

61

"Glejte, gos-podje sodniki," se je oglasil državni pravdnik, "s kako hladnostjo, dejal bi, s kakim veseljem priznava, da je pod njegovo kruto roko izdihnilo človeško življenje. Tako priznanje je dokaz popolne moralne popačenosti. To nam služi obnem tudi v dokaz, da je storil obtoženec svoj zločin vedoma in namenoma. Ni se odpravil proti Kolpi samo zategadelj, da bi videl, kako je odnesla most, ampak šel je, da ubije oskrbnika."

"Ali je vedel, da je doma?" mu je segel odvetnik v besedo. "Kako bi ne vedel! Saj je lahko zvedel od žene, ki je služila tam, kdaj prihaja oskrbnik domov," je odgovoril državni pravdnik.

"Ko bi žena vedela gotovo, kdaj prihaja, bi ne čakala njegovega udarca," se je zopet oglasil zagovornik, "torej je prihajal na dom neredno."

"Redno ali neredno," je povzel državni pravdnik, "to je enako! Gotovo je, da je prišel obtoženec tja in ga je ubil. Nekje sem čital pesnika, ki pravi: Eno človeško življenje — kako je to mnogo — in eno človeško življenje je izdihnilo pod njegovo roko. Kaj bi bilo, če bi pustili take ljudi nezakazane? Temu bi se uprlo že dostojanstvo človeštva samega, zakaj življenje posameznikovo ni last skupnosti. Po naukih naše vere ni življenje niti last posameznikova, ampak je last božja, končno tudi last neizprosnega zakona, ki pozna smrtno obsodbo. Visoki sodni dvor, ali vam ni znana zapoved: Ne ubijaj! A obtoženec priznava sam z občudovanja vredno hladnostjo, da je ubil človeka. Tako je bil storjen prestopki proti kazenskemu zakonu, in to dejanje kliče po osveti, po masčevalni roki pravice. Najbrže pa je imel obtoženec še drug namen. Splošno je bilo znano, da je imel oskrbnik nekaj imetja. In nehoti se nam zbuja vprašanje, ali se ni hotel obtoženec polastiti tega imetja. To je vse ruogoče, zakaj kdor ubija, tudi krađe. — V imenu razžaljenega zakona pričakujem, da izreče visoki sodni dvor nad obtoženecem zasluženo najstrožjo kazen."

Državni pravdnik je sedel in si mel roke.

Marko je poslušal težko obsodbo, a v teh besedah ni poznal sebe. Gospod, ki ga je tako kruto obsojal, je gotovo mislil koga drugega, a ne njega.

Precej potem je vstal obtoženec zagovornik.

"Gospodje porotniki!" je začel. "Čuli ste gospoda državnega pravdnika. Ali on mora govoriti tako, to je njegova služba. Sree dostokrat neče vedeti ničesar o tem, kaj govore usta. Tako je najbrže tudi v našem primeru. Res je, in obtoženec priznava sam, da je ubil oskrbnika. To je svojevoljno priznal takoj, ko je zvedel, kaj je storil in koga sumijo dejanja. Ta korak je znak poštenega značaja, in mož je vreden našega sočutja. In da ni nameraval obtoženec oskrbnika ubiti, nam dokazuje dejstvo, da je šel takoj po izvršenem dejanju spat brez najmanjše slutnje, da bi bil s svojim udarcem končal življenje. Izročena puška, ki so jo dobili na tleh, nam pa tudi pravi, da je bil obtoženec v silobranu in da se je zahvaliti slučaju, da se je sprožil strel po tleh in ne v njegovo prsi. In kdo izmed nas bi se ne branil, ako bi kdo namerjal na nas morilno cev? Tak je položaj s pravnega stališča. Vsekakor je tak, da govori za obtoženca ugodno in da izginjajo ob teh dejstvih vse strogosti kazenskega zakona. Še ugodnejše se mora glasiti obsodba zanj, ako premostrimo položaj s človeškega stališča. Gospod državni pravdnik je poudarjal prej sam, kako mnogo je eno človeško življenje. Ali ni obtoženec v njegove rodovine življenja tudi življenje? Ali ni izvrševal nad tem življenjem kruti oskrbnik dolgega ubojstva? Prvič ga je iztiril iz domače hiše, drugič ga je uklenil v težko delo, tretjič ga je pretepal z bičemo, četrtič je onemlašal njegovo ženo in ravnal z njo kakor s sužnjem, petič mu je pritrigaval zaslužek, oziroma mu ga sploh ni izplačeval. Kak-ne narave bi moral biti človek, da bi mu — dovolite mi izraz — tako pasje življenje ne razburilo levji in da bi se ne želel maščevati nad okrutnejšem in izkorisčevalcem? Še jagnje bi se izpremenilo v volka! Zatorej mora obtoženca potrpežljivost zbuhati naše občudovanje! Če se kaj zgodi slučajno, ne moremo in ne smemo trditi da se je zgodilo namenoma. Slučaj ni namen in obratno. Obtoženec je slučajno prišel tisti dan na pristavo. Vzrok je bila radovednost. In kmetički človek sme biti ravno tako radoveden, kakor sme biti radoveden gosposki človek. In kakor so hodili ti gledat nek prirodne katastrofe, tako ga je smel videti tudi obtoženec. A tu mu je usoda postavila pred oči njega, ki je njemu in svojem povzročal toliko bridkosti. Videl je rano na ženini rami, spomnil se je mnogih udarcev, spomnil ukritenega zaslužka — in tedaj ga je obšel srd do človeka, ki je ravnal z njim in ženo hušje nego z živino. Zbudil se je v njem užaljeni ponos človeka. Potem se je zgodilo, kar je bilo neizogibno in kar je bila naravna posledica prejšnjih razmer. Visoki sodni dvor ne sme poznati samo strogosti in nrtve črke kazenskega zakona, temveč mora gledati v obtoženca ubogega človeka, ki so ga neusmiljene okoliščine privedle do tega koraka. Bilost in usmiljenje zbuja v človeku blagocustvo, da ni pravica samo kruta, ampak da je človeška. Kazen oblačena z milostjo in usmiljenjem, zbudi v kaznjencu priznanje krivice, ki je prvi korak k popolšanju. Gola strogost zamori v človeku vsak blažji čut; vse kar je še dobrega in plemenitega v nem, uzasne in otrpne. Tu sem prihajajo obsojenci, ljudje, krivi težkih dejanj; odtod naj odhajajo ljudje očisti peg in madežev; človek naj se vrne med človeštvo, zakaj: Eno človeško življenje — kako je to mnogo — in tako, gospodje porotniki, se zanašam na vas, da bo vaš izrek pravičen, a obenem usmiljen!"

Odvetnik je sedel in si z roko obrisal čelo. K njemu se je obrnil Marko, hvaležno so ga pogledale njegove oči. S sreem mu je govoril: "Da, samo to je gola resnica! Hvala, hvala, dobrotnik!"

(Nadaljevanje prihodnjic.)

Moč narave v zračnih višavah

Natura magistra artium! Ta latinski izrek drži, če pravimo, da se učimo vsega od narave in da posnemamo samo njo. Že od pradavnih časov si je človek prizadeval dvigniti se liki ptica v zračne višave in rad bi jo bil posnemal.

Samo predstavniki dveh plemen so dobili od narave dar letanja: vretenčarji in členarji in to je bilo v pradavnih časih kakih 300 milijonov let, pred prvim uspešnim poskusom človeka, ko so se razvile prve krilate žuželke. In pred kakimi 200 milijoni let se je naučil letati tudi prvi vretenčar. Letala čebela, leta golob, leta netopir, toda to ni vedno isto. V naravi je mnogo potov, vodilnih k enemu cilju.

Temu najenostavnejšemu načinu, premagati nevarnosti prostega padanja, so se naučili predstavniki raznih skupin vretenčarjev. Spoznali so, da je najkrajša pot, rešiti se z bežanjem z visokega drevesa, enostavno skočiti dol. Težka, okorna telesa tega niso bila zmožna, to so morale biti sloke in lahke živali. Kmalu so spoznali pri svojih poskusih, ki so jih tvegali, v smrtnem strahu, da je koristno iztegniti vse štirje okončine in rep in nuditi tako zraku večji odpor.

Tega so se naučile med sesalci zlasti razne veverice, spetni prebivalci visokih dreves. Drugi akrobati med sesalci so nekateri vrečarji iz rodu vrečevverice, a najboljši akrobat je sesalec letuška. V široki krožni gubi med okončinami in repom ima tudi posebne mišice, ki pričajo najbrže o tem, da ni povsem pasiven skakač, temveč da si med padcem tudi nekoliko pomaga. Ta skakač skoči od starta tudi 70 m daleč.

Za tem pridejo na vrsto letelce ribe. Čeprav se zdi to dokaj neverjetno, je vendar res, da žive na svetu tudi letelce ribe. Poznamo okrog 50 različnih vrst takih rib. Ne smemo pa misliti, da gre za mahanje ali celo kroženje, kakor ga vidimo pri pticah. Ribja se pod vodo zažene in naenkrat izpremeni smer za 30 stopinj navzgor. Po zakonu vztrajnosti se požene nad vodno gladino. Dvigne se visoko iz vode, zlasti če pihla močan nasprotni veter.

Poznamo pa še tretji tip letelcih kuščarjev. To je tako zvan rhamphorhynchus. Ta letalec se je odlikoval z dolgim repom, zaključnim s kožnim ohiškom, njegovim krnilom. Tudi ta je moral biti odličen jadralca. Njegova koža je kazala podolgovaste gube, kar je znak najboljših letalcev in služi za odvijanje zraka in konon kril. V jurski dobi, ko je živel ta kuščar, je vladala v srednji Evropi suša z vročim podnebjem in zato se je hladni, na celino pritiskajoči morski zrak zelo intenzivno segreval ter nazlo divjal. In te zračne toke je izrabljal ta jurski ja-

dalec. Njegova krila so bila močno izbočena, tako da se je veter lahko spodaj dobro upiral vanje.

Vidimo torej, da so ptico-kuščarji razvili mnoge lastnosti, ki so jih prevzele pozneje tudi ptice. Imeli so votle kosti, napolnjene z zrakom in roževinast kljun, toda eno jim je manjkalo: toplo pokrivalo, da bi njihova telesna toplota preveč ne izparevala. Dokler je bilo na zemlji tropično podnebje niso čutili tega nedostatka. Hušje je bilo, ko se je jelo podnebje na vsej severni poluti ohlajati. Te klimatične izpremembe so pogubno vplivale na vse kuščarje. Ena skupina za drugo je izumrla in tako so izumrli tudi ti sijajni jadralci.

Ta nedostatek pa ni škodoval prvim pticam, ki so prevzele vlogo vladanja nad zrakom. Prve ptice so znale na eni strani v polni meri izkoristiti svoja krila, na drugi pa neslutene zaloge energije, skrite v njihovi topli krvi. Perje jih je varovalo mraza. Razen tega so ptice ohranile zadnje okončine proste in neodvisne od kril. Šesar ni bilo niti pri kuščarjih niti pri netopirjih. Ptice so znale tudi najti najboljši način zlaganja kril, kadar jih niso potrebovale. S tem so si olajšale tek, lov plena, nančili so se pa celo plavati. Kaj lahko so se spuščale na zemljo in zopet dvigale v zračne višave. Tega letalec brez perja ne morejo doseči.

Zapustimo zdaj te prve ptice in ogledimo se nekoliko ptičji let kakor ga nam pokaže, recimo golob. Poedine leto lahko fotografsko ujame, saj znaša frekvenca leta samo osem udarcev s krili v sekundi. Če proučujemo polet pri raznih ptičjih, pridemo do spoznanja, da je treba razlikovati tri vrste leta. Večina ptic po zraku s krili vesla; druge ptice se odlikujejo po drečem poletu, pogosto kombiniranem z veslanjem in kretanjami, največji umetniki v ptičjem kraljestvu so pa jadralci. Zračni veslači (golob) potisnejo najprej zložena krila v valoviti črti naprej in navzgor, potem jih pa obrnejo vodoravno in potisnejo močno navzdol in nazaj. Čim počasneje u darja ptica s krili, tem bolj se zdi, da dela v zraku samo skoke. Pri dobrih letalcih se ti skoki po vztrajnosti telesa povsem izgube, polet postane harmoničen in lep. Pogonjska sila pri teh pticah je sila njihovih prsnih mišic prirastle njih k močni prsti kosti.

Drugace je to pri pticah, ki po zraku nekako drse. Let teh ptic ne zahteva toliko napora srea in mišice. Zato lahko te ptice dolgo vzdrže v zraku. Kar pogledamo morskoga galeba. Ta se dvigne najprej visoko v zrak, potem pa neha mahati s krili in se prepusti vetru. Če pihlja rahli vetrič ali če vetra sploh ni, se spušča galeb posebno navzdol v lepih lokih. Če pihla močnejši nasprotni veter, ostane večkrat na enem mestu v zraku, obrnjen z glavo proti vetru. Gotovo že ste vsi videli, kako obvisi v zraku postovka ali jastreb, kadar zapije pogled v zemljo, da najde svoj plen.

Samo ena vrsta sesalcev se je razvila tako, da se lahko z lastno silo dvigne v zrak. To so netopirji. Toda ti letoje čisto drugače, kakor ptice, s pomočjo široke gole mrežne med trupom ter sprednjimi in zadnjimi okončinami in posebno močno podaljšanimi prsti prednjih okončin. Mreža je zanimiva tudi zato, ker je gotovo preprežena z žive in služi netopirju kot zelo občutljiv ti-palni organ, s katerim čuti v zraku letelce žuželke in ki mu pomaga ogibati se trdih teles. Netopirji letajo primeroma okorno, gungajoč se in fofotajoč vajo! — Takoj so pričeli poka-

NOVA IZDAJA

Dobri Atlas je nujno potreben

... in ravno v HAMMONDOVEM NOVEM Svetovnem Atlasu

NAJDETE ZEMLJEVIDE, KI SO TAKO POTREBNI, DA MORETE SLEDITI DANAŠNJIM POROČILOM

Zbirka nanovo in lepo tiskanih zemljevidov v 7 barvah, kaže svet, kakoršen je danes in vam pomaga razumeti zgodovinsko važno delovanje diktatorskih in demokratskih vlad.

NEKAJ POSEBNIH VAZNOSTI

Sestav sveta—abecedni seznam dežel, provinc—navaja površino, prebivalstvo, glavna mesta in kraj na zemljevidu.

Seznam mest in trgov—navaja ime kraja, okraj, in državo, prebivalstvo in kraj na zemljevidu.

Zastave vodilnih držav—v polnih barvah, vsega skupaj 56; cela vrsta narodnih barv.

ILUSTRACIJE—45 skrbno izbranih resničnih fotografij iz vseh krajev sveta.

NOVO LJUDSKO ŠTETJE—Uradne številke glavnih mest in trgov v Zdrženih državah in kaže primerjavo s starim štetjem.

VSEBINA ATLASA

Zemljepisni svetovni odbor je izbral izmed več tisoč slik samo najboljše barvane slike—ta zbirka je tako popolna, da je za vsakega obično potrebna tekem vojne in po vojni.

Vključeni so naslednji zemljevidi: — svet, Evropa (danes), srednja Evropa (ob Ibruhu valne), Angliško otočje, Francija, Nemčija, Italija, Švica, Holandska, Belgija, Švedska, Norveška, Danska, Unija sovjetskih socialističnih republik, Bolgarska, Rumunska, Jugoslavija, Grška, Albanija, Azija, Turčija, Sirija, Libanon, Arabija, Vzhodno Indijsko otočje in Malajski polotok, Indija, Burma, Kitajska, Japonska, Pacifik, Južna Amerika (severni del), Južna Amerika (južni del), Afrika, Severna Amerika, Kanada, Združene države, Mehika, O-srednja Amerika in Zapadna Indija.

SEDAJ

40 centov

PO POŠTI V URADU — 35 CENTOV

48 VELIKIH STRANI

Svet pripada ljudem, katerih radovednost nima obzorja

Ta atlas, ki sam sebe popravlja, ima namen rešiti marsikatera nesprijetna vprašanja, ki nastanejo v raznih razgovorih. Strani so skladišče svetovnega znanja in podajajo resnične zemlje, prvine sončnega sestava, pokrajine in globokoceanov in jezer, dolgotrajnih rek in prekopov, površino poglavitnih otokov in visokost svetovnih gor. Tu so odgovori na mnoga današnja vprašanja.

Naročite pri:

Slovenic Publishing Company

216 WEST 18th STREET NEW YORK, N. Y.

si krili, kakor veliki dnevni metulji. Po svojem izvoru so dokaj stara skupina. Toda že dobrih 150 let pred odkritjem prvih letelcih kuščarjev, je spravila narava na svet druga popolna letelca bitja — žuželke. Njihove ostanke nahajamo v zemeljskih plasteh iz najstarejših dob. V pradavnih časih so letale po zraku orjaške žuželke, katerih krila so merili do 75 cm. Te žuželke so imele še eno posebnost, namreč en manj razvit par kril, štrleč iz predprsja. Te žuželke niso znale zložiti kril. Tudi kadar so mirovale so imele krila razprostrta.

Pot, po kateri je narava obvladala zrak, se bistveno razlikuje od poti, po katerih se je to posrečilo človeku. Človek uporablja delo motorjev, narava pa delo mišic. Vsak poskus človeka, ponemati let ptic ali žuželk, se mora izjaloviti, kajti krila bi bila mnogo prevelika. Majhen model je izumitelja zadovoljil vpravi velikosti ga pa ni bilo mogoče uporabiti. In vendar se ravnata tako človek kakor žival po istih naravnih zakonih. Človek se je dvignil čelo više, kakor se je mogla dvigniti ptica in dosegel je tudi daljši let brez prestanka. Navzlic temu pa je ostal še daleč za naravo, kar se tiče leta samega in njegove hitrosti.

Molitveniki
v krasni vezavi importirane iz starega kraja...

Slovenski molitveniki:

NEBESA NAŠ DOM—(št. 415)
2 1/2 x 4 1/2 inčev—384 strani
Cena 75c

KVIŠKU SRCE—(št. 355)
2 1/2 x 3 1/2 inčev—224 strani
v belem celofanu
Cena 75 centov

KVIŠKU SRCE—št. 415
2 1/2 x 3 1/2 inčev—224 strani
Cena 75 centov

RAJSKI GLASOVI—(št. 408)
2 1/2 x 4 1/2 inčev—255 strani
vstrel Sv. Križev Pot
Cena \$1.50

RAJSKI GLASOVI—št. 415)
2 1/2 x 4 inčev—255 strani
vstrel Sv. Križev Pot
Cena \$1.50

NEBESA NAŠ DOM—(št. 415)
2 1/2 x 4 1/2 inčev—384 inčev
Cena 75c

SKRBI ZA DUŠO (št. 408)
3 x 4 1/2 inčev—512 strani
Cena \$1.75

(Ker se nam je posrečilo dobiti te molitvenike po zelo nizki ceni, jih tudi moremo prodajati po zori označeni ceni. Zaloge pa ni posebno velika, zato jih naročite čimprej, da vam bomo mogli s njimi postreči.)

Angleški molitveniki:

(ZA MLADINO)

KEY OF HEAVEN
fino vezano\$1.35
v usnje vezano75

CATHOLIC POCKET MANUAL
v fino usnje vezano.....L-

INVESTIRAJTE V AMERIKO

KUPUJTE

UNITED STATES WAR SAVINGS BONDS in STAMPS